

Vynálezy kolem nás

Člověk začínal vynalézat, vyvíjet a používat nástroje asi před dvěma miliony let. Využívání přírodních materiálů nás provázelo po většinu naší historie. V posledních staletích nám vývoj vědy a techniky umožnil přírodní materiály dokonale zpracovat či dokonce vyrábět materiály nové – umělé.

V roce 1832 prohlásil ředitel Patentního úřadu ve Washingtonu: „Navrhuji zrušení patentního úřadu. Všechno už bylo vynalezeno a nic nového nelze objevit.“ Jak moc se mýlil, dokládá dnešní obrovský rozvoj informačních technologií.

S mnohými vynálezci jsme se seznámili ve vlastivědě. Zlatým věkem vynálezců bylo totiž 18. a 19. století. Tehdy totiž mohl šikovný a pracovitý člověk učinit vynález zásadního významu bez hlubokých studií, nákladných pomůcek a zařízení. Někteří z tehdejších lidí vynalézali jako na běžícím pásu. Například Edison získal asi tisíc patentů na nejružnější vynálezy. Naproti tomu průkopníci motorového létání bratři Wrightové jen pět a vynálezce telegrafu Morse jen jeden. Také vynálezy bývaly různé. Vedle těch užitečných se objevily i tisíce nesmyslů.

Na těchto listech najdeš soupis některých vynálezů, které nás obklopují a které běžně využíváme. Zjišťuj, jak vypadají, načrtni si je, popiš si jejich funkci, vypočítej, před kolika lety nám začaly sloužit.

Než se pustíš do práce, vypiš si vynálezce, které jsme poznali ve století páry a elektřiny. Připiš si k jejich jménům všechny jejich vynálezy.

Jdeme domů

Patentní zámek

Vynalezl ho anglický mechanik Barron roku 1778. Patentní zámek umožňoval přes dva miliony kombinací.

Výtah

První výtah sestrojil řecký učenec Archimédes roku 236 před naším letopočtem.

Elektrický zvonek

První elektrický zvonek sestrojil roku 1837 Němec J. P. Wagner.

Zavírač dveří

Roku 1647 navrhl Francouz B. Pascal hydraulický lis. Na podobném principu pracuje hydraulický zavírač dveří.

Svícení a vytápění

Žárovka

Na princip žárovky přišel roku 1802 anglický fyzik H. Davy.

Elektroměr

K určení množství spotřebovaného proudu ho sestrojil roku 1881 T. A. Edison.

Plynová kamna

Roku 1798 zkonstruoval Francouz P. Lebon plynovou termolampu.

Zářivka

První prakticky použitelnou rtuťovou lampu sestrojil Američan Cooper-Hewitt roku 1920.

Hygiena

Splachovací záchod

V roce 1775 si ho nechal patentovat Angličan A. Cumming.

Elektrický holicí strojek

Roku 1928 ho navrhl Američan J. Schick.

Elektrický vysoušeč vlasů

Jak první z elektrických přístrojů pro domácnost ho začal vyrábět N. Tesla.

Sprej

Patent na sprej se stlačeným plynem obdrželi roku 1941 Američané L. D. Goodhue a W. N. Sullivan.

Kuchyně

Lednička

Její vynález se připisuje roku 1790 Skotovi W. Cullenovi.

Tlakový hrnec

Pochází z roku 1675 a jeho tvůrcem je Francouz D. Papin.

Termoska

Objevil ji roku 1902 Skot J. Dewar jako ohřívací láhev pro své miminko.

Domáci pomocníci

Pračka

První mechanickou pračku sestrojil roku 1750 Angličan Stender.

Ždímačka

Vymyslel ji Angličan J. Shoffield roku 1820.

Šicí stroj

První patent na něj získal v roce 1790 Angličan T. Saint.

Vysavač

V roce 1901 ho zkonstruoval Angličan H. C. Booth.

Bavíme se

Rozhlasový přijímač

Roku 1907 konají R. A. Fessenden a E. Ruhmer první dálkové přenosy zvuku.

Televizní přijímač

Roku 1928 uskutečnil Skot J. L. Baier první televizní přenos.

Magnetofon

Roku 1900 vynalezl Dán V. Poulsen způsob magnetického záznamu zvuku.

Kamera

Roku 1895 natáčejí první filmy bratři Lumierové.

Pomocníci

Zdrhovadlo

První zip vynalezl roku 1891 Američan W. Judson.

Plnicí a kuličkové pero

Roku 1884 vynalezl Američan L. E. Waterman plnicí pero. V roce 1938 přidali maďarští bratři Biró kuličkové pero.

Zapalovač

Zapalovač s křesacím kolečkem vyrobil roku 1909 Rakušan K. Auer.

Kapesní kalkulačka

První mechanický počítací stroj zkonstruoval roku 1652 Francouz B. Pascal.

Osobní počítač

V roce 1944 sestrojil Američan H. H. Aiken samočinný počítač pro válečné loďstvo.